

PROŠLOST, SADAŠNJOST I BUDUĆNOST – PRIČA O PRIČANJU URSULE LE GVIN

*So what we have is the words that tell what happened and what happens.
What was and is... If we don't say the words, what is there in our world?*

Le Guin 2003: *The Telling*, str. 45

Naučna fantastika sve donedavno nije često bila predmet proučavanja naučnih i stručnih radova iz oblasti književnosti i drugih humanističkih nauka. Situacija se poslednjih godina menja i istraživači sve češće odlučuju da se pozabave i delima koja pripadaju ovom žanru. Verujemo da je ovo značajno jer se kvalitetna naučna fantastika našeg doba „približava savremenoj varijanti filozofske priče“ (Suvín, 1965: 557), i stoga ima i obrazovnu funkciju (Suvín, 1972: 381). Naučna fantastika stvara smisao „...ukazujući na čitaочеvo ovde-i-sada“ (Suvín, 2009: 129), a čitalac dobija mogućnost da svoju sadašnjost doživi kao davnu prošlost (Moulan, 2000: 26) i tako sagleda svet u kome živi iz drugačijeg, novog ugla. Samo sa tako velike distance – a ovde se radi i o vremenskoj i o prostornoj distanci – možemo realno da sagledamo sopstvenu stvarnost (Rieder, 2008: 35; Roberts, 2000: 20). Iz tog razloga, naučna fantastika po stilu podseća na realizam, te je neophodno da pisac navede veliki broj detalja sveta koji opisuje kako bi doživljaj čitaoca bio realističniji, i stoga se, na neki način, naučnofantastični tekst čita i doživljava kao realističan tekst (Roberts, 2000: 18). Romani i pripovetke koji pripadaju ovom žanru ne bave se samo pukim podražavanjem stvarnosti, već navode čitaoca na postavljanje pitanja i promene. U pričama, novelama i romanima Ursule Le Gvin pronalazimo sve ove karakteristike kvalitetnog naučnofantastičnog dela.

Sama Ursula Le Gvin kaže da se u svojim naučnofantastičnim i utopijskim delima bavi „budućom istorijom“. Naučnu fantastiku voli zbog toga što ona „...uključuje sledeće vrline: životnost, prostranost i tačnost zamišljanja; razigranost, raznovrsnost i snagu metafore; slobodu od konvencionalnih književnih očekivanja i manirizama; moralnu ozbiljnost; duhovitost; sjaj i lepotu“ (Legvin, 2013: 12–13). U okviru žanra naučne fantastike ona akcenat stavlja na međuljudske odnose među svojim junacima i komunikaciju kao glavni način za prevazilaženje razlika među njima. Glavni likovi, koji su uglavnom izgnanici sa sopstvenih svetova, dospevaju u potpuno nepoznato okruženje udaljeno svetlosnim godinama. Kao takvi, bez ikakvih prethodnih poznanstava, uticaja, bez ikakvog privatnog vlasništva, upoznaju se sa različitostima sveta na koji su dospeli, suočavaju se sa sopstvenim predrasudama i stereotipima, i neki od njih uspevaju da ih prevaziđu, a neki ne.

Radi se o romanima, novelama i kratkim pričama koji pripadaju takozvanom hainskom ciklusu, i oni govore o pokušaju udaljenih planeta da se ujedine u Ekumen¹ ili Ligu svetova. Hainci su najstarija rasa u kosmosu, koja je davno naselila mnoge svetove koji su bili pogodni za život, tako da svi stanovnici ovog svemira potiču od istih predaka, sa istog evolucionog stabla (Živković, 1987: 16). Oni su se razvijali u različitim pravcima hiljadama godina na različitim, udaljenim planetama, a autorka se u navedenom ciklusu bavi njihovim susretima i međusobnim odnosima. Priče i romani se zasnivaju na motivima putovanja i prvog kontakta (Živković, 1987: 15) između ovih kulturno i biološki različitih rasa, a bave se upravo jednom od najvažnijih tema naučne fantastike – prevazilaženjem granica između različitih kultura i svetova, kako onih uslovljenih kulturom, psihičkim ili fizičkim odlikama ljudskih bića, tako i onih, posebno karakterističnih za ovaj žanr, razlika između ljudskog i neljudskog (Gavrilović, 2008: 102). Ljiljana Gavrilović citira Ursulu Le Gvin, koja kaže da je nemoguće izaći iz svoje kulture, distancirati se od nje, ali da je na nama da pokušamo to da učinimo (Gavrilović, 2008: 94).

Poslednji roman Ursule Le Gvin koji pripada hainskom ciklusu jeste *Pričanje* i on je objavljen 2000. godine. Za ovaj roman autorka je dobila Nagradu „Lokus“ za najbolji naučno-fantastični roman 2001. godine. U ovom delu autorka se bavila važnošću komunikacije u vidu prenošenja znanja ljudima, jer je to jedini način da ljudska vrsta opstane i prenese ono što je naučila generacijama koje dolaze.

Ovo je njen prvi roman u kome je glavni lik žena, Sati, koja živi na planeti Tera na kojoj su na vlasti verski fanatici, a život je veoma težak i opasan. Sati proučava istoriju, a čini se da Ursula Le Gvin često bira ovo zanimanje za svoje glavne junake, jer im poznavanje istorije omogućava da uporede društvo u kome žive sa svetom u koji su doputovali, ali i sa svim onim društvima koja su proučavali tokom svog obrazovanja.

Na početku priče saznajemo o Satinoj porodici, koja se iz Indije preselila u Kanadu, gde se teško uklapaju stariji članovi porodice. Razlike su toliko velike, počev od klime, preko kulture do običaja, da im se čini kao da su se preselili na drugu planetu. Satina partnerka Pao, sa kojom je planirala zajedničku budućnost, poginula je u jednom od terorističkih napada. Kako bi pobegla od takvog života i ružnih uspomena koje je proganjaju, Sati se prijavljuje da kao posmatrač Ekumena ode na planetu Aka. Kao i mnogi drugi junaci u delima Ursule Le Gvin, ona ostavlja svoju porodicu, koja neće više biti živa kad ona stigne na svoje odredište, i sasvim sama, bez ikoga i ičega, praznih šaka stiže na novu planetu. Na planeti Aka su se tokom njenog dugogodišnjeg putovanja odigrale ogromne promene, i to je sada totalitarno društvo koje je zabranilo svaku religiju, i kojim upravlja takozvana Korporacija, koja insistira samo na razvoju industrije, a zabranjeno je proučavati kulturu i istoriju stare države. Na planeti Aka važni su samo proizvodnja i napredak ekonomije, nauštrb onog znanja koje je postojalo u predindustrijskom periodu, a koje se sada smatra sujeverjem. Ovo društvo je neka neobična mešavina kapitalističkog i socijalističkog sistema, a Sati, koja je pobegla od društva opsednutog religijom, stiže u društvo u kome je svaka

¹ Od starogrčkog izraza οἰκουμένη, na engleskom jeziku *ecumene* – čitav poznati, naseljeni svet, svet u kome se može živeti.

religija zabranjena. Ona odmah uviđa da su ova dva sistema veoma slična, naročito u glavnom gradu države, Dovzanu, u kome ona boravi po svom zadatku. U suštini, „...Sati je samo jednu distopiju zamenila drugom“ (Bernardo i Murphy, 2006: 84), i ona već na početku priče primećuje da bilo koja vrsta isključivosti ne donosi ništa dobro.

Sati se ne dopada život u novom svetu, svuda u gradu su gužve, sa svih strana bombarduju je napadni slogani u raznim oblicima, kao i buka koja nikada ne prestaje. Hrana joj ne prija jer je veštačka, ništa se ne jede sveže, već je sve spakovano i unapred pripremljeno. Stanovnici glavnog grada su veoma zauzeti i neprestano nekud žure. Svi su odeveni u uniforme, i za svako zanimanje postoje strogo određene boje, nikakvo ispoljavanje individualnosti nije dozvoljeno. Ipak, ona se trudi da bude objektivna i da ne dozvoli sebi kao naučniku da to što joj se ne dopada utiče na njeno razmišljanje: „Pogrešno je što je dopustila da joj osujećenost zamagli razmišljanje i zapažanje. Pogrešno je što je podlegla predrasudama. Gledaj, slušaj, beleži: posmatraj. To je [...] njen posao“ (Legvin, 2002: 11), dakle, ona će se truditi da bude objektivna.

Knjige se na ovom svetu uništavaju, a u upotrebi su samo kasete sa snimljenim uputstvima razne vrste, sa kojih stanovništvo uči samo o svom društvu i uspesima. Postoji samo takozvana moderna književnost za slušanje, koja je napisana u skladu sa strogim pravilima koja je propisala Korporacija. Kako su knjige koje se bave istorijom uništene, Sati, koja je trebalo da proučava književnost i jezik, ne može da se bavi onim zbog čega je došla. Stari jezici su zabranjeni, i svi koriste hainski i dovzanski, tako da ništa osim toga ne može da proučava. Veoma joj je neprijatno da provodi vreme u glavnom gradu ove države, u kome su ljudi nalik karikiranim japijevcima koji ne žele da komuniciraju sa ostalima ukoliko to nije vezano za posao, svi su veoma zauzeti i neprestano u žurbi. Svuda su ispisane parole koje treba da podstaknu ljude da što više rade, na primer: *Napred u budućnost* ili *Proizvođači-potrošači Ake marširaju ka zvezdama* (Legvin, 2002: 10).

Jeziku je u ovom delu posvećena posebna pažnja, i možemo da uočimo izvesne sličnosti sa *Čovekom praznih šaka*. Na primer, kao što u *Čoveku praznih šaka* stanovnici Anaresa ne koriste uobičajeni pozdrav kada nekoga sretnu, već razgovor započinju izgovaranjem svog imena, ovde se ne odobrava verbalno zahvaljivanje, pozdravljanje, opraštanje. Dovzanci smatraju da su ovakvi izrazi „...fosilni ostaci primitivnog licemerja, predstavljali su kamene spoticanja u iskrenim odnosima između proizvođača i potrošača“ (Legvin, 2002: 39), tako da i ovde jezik odslikava jedno totalitarno društvo. Sati zaključuje da ova zabrana ostavlja praznine u komunikaciji, i ne može da se navikne na ovako neprirodan tok razgovora, koji započinje upadljivim ćutanjem (Legvin, 2002: 59).

Sati saopštava ekumenskom izaslaniku, Tongu Ovu, da nije ni trebalo da dolazi na ovu planetu, jer na njoj ono što je ona učila nije na ceni: „Obučavala sam se u lingvistici i književnosti. Na Aki je preostao samo jedan jezik i nema nikakve književnosti. Želela sam da budem istoričar. Kako to mogu da budem na svetu koji je uništio svoju istoriju?“, a Tong joj odgovara da će je poslati na putovanje u unutrašnjost kontinenta, i savetuje joj da beleži sve što vidi ili pročita, bilo da su u pitanju sličnosti ili razlike, jer je to jedini način da saznaju i nauče nešto o životu van gradova (Legvin, 2002: 23, 25), gde on očekuje da će pravila ponašanja biti manje striktna. Ekumenski izaslanik je tek posle dve godine i

preko osamdeset molbi uspeo da dobije dozvolu da se posmatrač pošalje van grada da proučava način života, te nema predstavu šta će ona tamo naći, a veruje da je u pitanju neka vrsta sekte, neki ostaci zabranjene religije, i ona kreće u seosku sredinu, u Okzat-Ozkat.

Autorka nam kaže da tokom boravka u glavnom gradu Sati nije uspela ni sa kim da uspostavi prisniji odnos, da se sprijatelji. Ona je imala utisak da nisu u pitanju predrasude prema njoj kao tuđinki, već da je u pitanju samo specifičan, birokratski način života u kome se ljudi ne zbližavaju. Glavna junakinja kaže da Akanci nisu „uznemireni strancima kao takvim“ (Legvin, 2002: 30), ali već na rečnom brodu kojim putuje u unutrašnjost, ona uočava razliku u ponašanju. Svi prisno razgovaraju između sebe i sa njom, a to je upravo ono što joj je bilo potrebno – da se oseća kao da tu pripada.

Sati je pretpostavila da će neko biti poslat da je kontroliše na putovanju, i uočava čoveka od četrdesetak godina koji je očigledno službenik Korporacije odeven u odgovarajuće boje. Ovo je Monitor koji će je pratiti tokom čitavog boravka u unutrašnjosti. Monitoru nije jasno zbog čega bi ona odabrala da poseti ovu divljinu, a ne razvijeni deo države sa odmaralištima i uređenim gazdinstvima, a Sati odgovara da je veći deo njenog sveta pustoš, jer su ga Terani zloupotrebljavali i uništili, tako da voli prirodu sa mnogo „prostora za ogromno raznovrsje“ (Legvin, 2002: 36), dakle, koja obuhvata sve različitosti koje mogu postojati na jednom svetu. Monitor je upozorava da joj se ta različitost verovatno neće dopasti, da su stanovnici ovog neuređenog dela države grubi i opasni, drugačiji od onih u gradovima (Legvin, 2002: 36–37).

Kad stigne na odredište, Sati pronalazi stan kod jednog dečaka i njegove tetke u invalidskim kolicima, i smešta se u divnu šarenu sobu. Večera je po prvi put sveže pripremljena i ukusna, i ona ima potrebu da se dečaku zahvali, ali zna da to nije poželjno po akanskim pravilima ponašanja. Međutim, dečak se njoj prvi obraća sa „joze“, što je u gradu zabranjeni izraz koji označava rođaka, nekoga sa kim smo u rodstvu, a što Korporacija smatra za servilno oslovljavanje, i Sati već tada uočava da će život ovde biti mnogo drugačiji. Niko joj ne traži identifikaciju, koja se u glavnom gradu neprestano proverava, a život je mnogo tiši i mirniji, nema buke i žurbe koje su karakteristične za glavni grad. Sati polako počinje da se navikava na to da ovde važe drugačija pravila, i prilagođavanje započinje time što se svojim domaćinima zahvaljuje na ljubaznosti i učtivo ih oslovljava.

Ovde ona ima mnogo vremena za razmišljanje o sličnostima i razlikama između dva sveta, i zaključuje da je u suštini situacija veoma slična onoj na Teri, samo što su ovde vernici progonjeni, a ne progonitelji. Sati se pita: „Svetovni teroristi ili sveti teroristi, u čemu je razlika?“ (Legvin, 2002: 51).

Kako Korporacija insistira na vežbanju, na zdravom telu, svi stanovnici su obavezni da se učlane u grupe za vežbanje, i Sati polazi sa svojom domaćicom lziezi u jednu veoma neobičnu grupu za vežbanje. Oni se u stvari bave nekom vrstom meditacije, u skladu sa starim učenjem na ovoj planeti, sve dok ne naiđe kontrola, kada počinju užurbano da skaču i da se bacaju rukama i nogama kako bi je zavarali. Ovde se stanovništvo na svaki način trudi da očuva stari način života, što Sati polako uviđa. Sa zabranjenim pismom prvi put se sreće u maloj prodavnici kod lokalnog travara. Zidovi su iscrtani i ispisani tekstom, i ona

shvata da to nisu reklame već recepti za spravljanje melema, bajalice i razni citati. Prodavac joj poklanja kremu za održavanje „kore“, namerno upotrebivši izraz koji se koristi kada je u pitanju drvo, i dok joj objašnjava kako da je koristi, on upoređuje čitavo ljudsko telo sa drvetom (Legvin, 2002: 47–48). Prilikom ove posete, Sati shvata da se staro akansko znanje ovde još uvek na neki način čuva i neguje.

U razgovoru sa svojom domaćicom, Sati se raspituje o čaju koji joj spremaju za doručak, i domaćica lziezi joj pominje drevna pravila o kojima su nekad pričali stari ljudi, po kojima se u organizam unosilo ono što mu obezbeđuje ravnotežu (Legvin, 2002: 55). Sati shvata da se ovi ljudi sećaju nečega što je u gradu potpuno zaboravljeno, ali još uvek ne zna o čemu se tačno radi. Ona skuplja hrabrost i svojoj domaćici saopštava da bi volela da pročita neku staru knjigu, da nauči nešto o njihovoj prošlosti. Domaćica joj kaže da, iako je mnogo toga zabranjeno, ljudi pamte, i da će je uputiti na one koji su obrazovani i od kojih može nešto da nauči, i tako počinje Sati susret sa Pričanjem, tokom koga će ona naučiti kako da sluša i kako da uči slušajući druge.

Sati polako upoznaje složenu akansku kulturu, Pričanje, koje u sebi sadrži sve znanje koje oni poseduju, od religije, istorije, lečenja do jezika i poezije, koje se prenosi putem priča koje pričaju učitelji specijalizovani za određenu oblast, priča koje su isprepletane i čine jednu nepreglednu celinu. Ona se na svom putovanju sreće sa različitostima u odnosu na svoju kulturu i svet iz koga je potekla, i pokušava i iz njih da uči. Ovaj svet joj se dopada, kao i većina ljudi koje u njemu sreće, sa svim razlikama na koje nailazi. Posle svih razočaranja sa kojima se srela u ranijem životu, Sati će Pričanje prihvatiti kao svoju kulturu i sa njom se sjediniti.

Za Pričanje su zaduženi mazovi, a oni su nešto između sveštenika, učitelja, doktora i naučnika: deluju uvek u parovima, i hetero i homoseksualnim, i ostaju zajedno za ceo život (Bernardo i Murphy, 2006: 78). Maz je reč kojom se izražava poštovanje u jednakosti, i njihova veština je pričanje, dok je veština jozova slušanje. I mazovi i jozovi naglašavaju da jedni bez drugih ne bi mogli da postoje, da ne bi imali značaja (Legvin, 2002: 95), i u ovom delu ovog sveta svačija se uloga u društvu podjednako ceni.

Sati pokušava da od travara koji joj je poklonio kremu dobije informacije o natpisima na njegovim zidovima, jer Ekumen zanima sve što neki svet može da ih nauči, a oni veruju da je „korisno znanje sadašnjosti ukorenjeno u prošlosti“ (Legvin, 2002: 75). Travar sada čitavo ljudsko znanje upoređuje sa drvetom, koje se sastoji od stabla, grana, lišća, cveća, sve su to priče koje možemo ispričati, ali koren predstavlja priče koje ne možemo i ne umemo da ispričamo, koren je ono što se ne vidi. On joj objašnjava da je koren u stvari planina, tako je veliko to znanje koje se ne vidi. U današnje vreme, sve znanje na ovoj planeti se drži u tajnosti, a nekada su deca učila da pišu i čitaju, priče su se pričale glasno, ništa se nije krilo, dok se sada sve mora raditi tajno. Ipak, on kaže da se Pričanje nikada nije okončalo, a u njegovoj suštini nalazi se „[m]isterija početka, korena sveta, tame“ (Legvin, 2002: 76–77). Sticanje obrazovanja je neprekidno, tema o kojima su govorili je mnogo, i ona shvata da njihovo znanje predstavlja beskrajnu džunglu koja se sastoji od mnogo različitih oblasti i tema, reči i muzike (Legvin, 2002: 87). Pričanje je, objašnjavali su joj kasnije mazovi, ono zbog čega smo ovde, prenošenje znanja koje po-

stoji, koje imamo, ostalima; njihove priče „pričaju svet“ (Legvin, 2002: 107), jer su ljudi neobične životinje koje su izgubile svoju prirodu, moraju da pričaju, da uče i razmišljaju o tome kako se kreću kroz život: „Dakle, kamenju, biljkama i životinjama sasvim je dobro bez pričanja, ali ne i ljudima. [...] Jer naš posao jeste upravo to – da se staramo o stvarima, da se staramo jedni o drugima“ (Legvin, 2002: 110–111), a ljudi bez pričanja ne umeju da idu kroz život kako treba, zanemaruju prirodu, zagađuju okolinu, povređuju sebe i nano-se zlo jedni drugima, svetu u kome žive (Legvin, 2002: 110–111), dakle, bez komunikacije među ljudima ne može da se napreduje. Zanimljivo je da Sati uočava da Pričanje nikada ne govori o lošim pojavama iz bliže prošlosti, o onome što je dovelo do negativnih promena u društvu, i mazovi joj objašnjavaju da pričaju samo o onome što se odvija kako treba, a ne o onome što ide pogrešnim putem (Legvin, 2002: 137). Pričanje se bavi istinom, patnjom i lepotom, i mazovi zaključuju da ono ima sličnosti sa hainskim proučavanjem istorije, kojom se bavi i Sati (Legvin, 2002: 151).

Sati je uskoro zaključila da je ovo jedan izuzetan narod sa ogromnim znanjem, koji je dozvolio da ga liše čitave njegove kulture i znanja zato što je prihvatio da oponaša društvo koje je moćnije samo zbog toga što je ovladalo letenjem kroz svemir: „Pristali su da poreknu celokupnu vlastitu kulturu i da osiromaše živote zarad ‘Marširanja ka zvezdama’“ (Legvin, 2002: 93). Ona se pita da li se to dogodilo samo zato što je prvi posmatrač Ekumena došao na ovu planetu, jer je to verovatno bio izuzetno upečatljiv događaj za narod koji se ranije nije susreo sa tuđinima, i upoređuje sa ovim propast carstava Inka i Asteka. Inke i Asteci su dozvolili da njihovi kultura, jezik i bogovi budu uništeni, sami su ih se odrekli kada su do njihove zemlje stigli prvi došljaci iz Španije. Ona iskreno veruje da je proces promene počeo sa prvim kontaktom, i zbog toga sada veruje da ju je Tong poslao u ovo istraživanje kako bi saznali nešto o planeti Aka pre nego što su na nju stigli Prvi posmatrači (Legvin, 2002: 93–94).

Ekumen nastoji da onoga ko zatraži neku informaciju, znanje, uvek uputi u ono što zna, jer oni veruju da je „uskraćivanje znanja uvek pogrešno“, međutim, ovde Sati dodaje kako oni prosvećuju „niže, nazadne svetove“, i u trenutku shvata šta je izgovorila, uviđa da ne može sasvim pobeći od svog porekla. Ipak, ona uočava grešku i ispravlja je izvinivši se slušaocima zbog onoga što je rekla (Legvin, 2002: 163).

Sati uskoro dobija priliku da nastavi učenje na planini Silong, gde se u pećinama čuvaju knjige skrivene od vlasti, i kreće sa grupom pratilaca na dugo putovanje do ove planine. Kada otkriju da ih je Monitor pratio na Silong i doživeo tešku povredu zbog koje ne može da se kreće, saputnici joj savetuju da porazgovara sa njim. Oni smatraju da se Monitor nje plaši, jer će možda ubediti Ekumen da stane na stranu mazova, a da bude protiv Korporacije koja je na vlasti. Oni joj savetuju da razgovara sa njim kako bi čula „šta ima da ispriča“ (Legvin, 2002: 153). Sati se trudi da bude objektivna, i iako je proganjao i nju i njene prijatelje, iako predstavlja sve ono protiv čega se ona bori, ona mu kaže: „Mrzim revnost u koju ti veruješ. Ali pokušaću da ne mrzim tebe“, jer mržnja razara osobu koja nekoga mrzi (Legvin, 2002: 166). Saznaje da se on zove Jara i da su mu preci bili mazovi. Oni jedno drugom pričaju o svom odrastanju, i tokom tog dugog razgovora razvijaju neku vrstu prisnosti. Sati mu objašnjava da jedno znanje ne isključuje drugo, i da nijedno znanje ne treba proglasiti

lošim, nesvetim (Legvin, 2002: 172–173). Ispostavlja se da su njihovi životi imali mnogo sličnosti. On joj objašnjava kako su prvi došljaci iz Ekumena došli da ih pozovu da im se pridruže, ali da su došli da slušaju, a ne da im govore šta da rade, i tim brodom je poslato mnogo materijala o planeti Aka, koji je, međutim, izgubljen kada su na Teri Unisti preuzeli vlast i prekinuli svaki kontakt sa Ekumenom. Potom je stigao drugi brod, na kome je bilo pedesetak ljudi, koji su rekli da će Tera ustupiti svoje znanje Aki. Među došljacima su bili inženjeri i drugi stručnjaci kako bi ih naučili da ne rade stvari „na stare, neznačajne načine“ i da izmene čitav način razmišljanja, pogled na život i svet oko sebe. Bili su to prvi koraci u „[m]arširanju ka zvezdama“. Sati je shvatila da su Akanci mnogo žrtvovali za znanje koje su dobili, jer je „dar znanja imao na sebi prikačenu cenu“, kao što je uvek slučaj (Legvin, 2002: 187–188) – Akanci su se odrekli čitave svoje kulture kako bi prigrlili tehnološki napredak koji su doneli tuđini, poput mnogih naroda na našoj planeti koji su u potpunosti preuzeli vrednosti i kulturu osvajača.

Ipak, Sati posle Jarine pogibije i pregovora sa vlastima iz Dovze zaključuje da kultura ove planete, uprkos prvom utisku, „nije okomita, vojna, agresivna, niti progresivna. [...] Ona je vodoravna, trgovačka, diskurzivna i homeostatička“, i Sati veruje da će uspeti da se nagode sa vlastima i da dekriminalizuju Pričanje, da sačuvaju knjige u zamenu za znanja koja dobijaju od Ekumena. Pokušaće da ih ubede da biblioteka u planini Silong vredi isto koliko i svaka informacija koju oni mogu dobiti od Ekumena. Ovo će morati da se odvija postepeno, a proces će biti dugotrajan, kao i sve promene u delima Ursule Le Gvin. Sati zna da će morati da napreduje malim koracima i polako, i uz pomoć izaslanika sa Ekumena kreće u prve pregovore sa vlastima (Legvin, 2002: 197–199). Bernardo i Marfi smatraju da je uočljivo koliko se Sati izmenila, i ona od krotke, povučene devojke prerasta u snažnu ženu koja se bori za ono u šta veruje (Bernardo i Murphy, 2006: 80–81). Kraj priče je, kao što je to uobičajeno za Ursulu Le Gvin, „dvosmislen, ali ispunjen nadom“ (Bernardo i Murphy, 2006: 86).

Možemo da zaključimo da se Ursula Le Gvin u ovom delu bavila komunikacijom, ali na malo drugačiji način nego u svojim ostalim delima. Komunikacija se ovde pojavljuje kao način prenošenja znanja narednim generacijama, jer ukoliko zanemare prošlost i ono što je ranije naučeno, ljudska bića ne mogu da opstanu ni na jednoj planeti. Tehnološki napredak je neminovan, ali on sa sobom donosi umanjevanje direktnog kontakta među ljudima, što je još izraženije u današnje vreme nego u trenutku kada je ovo delo nastalo. Bez razgovora, bez usmenog prenošenja znanja, bez Pričanja, ljudi prestaju da budu ljudi, saopštava nam Ursula Le Gvin, a napredak po svaku cenu sa sobom donosi i mnoge negativne pojave. Pričanje je, poput drveta, sastavljeno iz mnogih delova koji ne mogu da funkcionišu jedni bez drugih, i premda je ovo znanje nepregledno i nesistematizovano, ono je za opstanak ljudske vrste neophodno. Ljudi su bez Pričanja izgubljeni i ne znaju kuda idu, ne poštuju različitosti, uništavaju jedni druge, ali i prirodu oko sebe, što dovodi i do uništavanja čitavih svetova. Kako autorka podvlači u ovom delu, osnovni zadatak naše vrste jeste da brinemo jedni o drugima i o svetu u kome živimo, a to možemo da naučimo samo ako komuniciramo jedni sa drugima, samo kroz Pričanje.

Literatura:

- Bernardo, Susan M., i Murphy, Graham, *Ursula K. Le Guin: a Critical Companion*, Greenwood Press, London, 2006.
- Gavrilović, Ljiljana, „Vodič iz Omelasa: akciona antropologija u glazuri od čuda“, *Etnoantropološki problemi* 3 (2), 2008, str. 89–105, dostupno na: www.anthroserbia.org/Journals/Article/85 (pristupljeno: 15. 5. 2015).
- Legvin, Ursula, *Pričanje* (prevod: Zoran Živković), Polaris, Beograd, 2002.
- Legvin, Ursula, *Ribar unutrašnjeg mora* (prevod: Aleksandar B. Nedeljković), Zardoz, Zrenjanin, 2013.
- Le Guin, Ursula, *The Telling*, Gollancz, London, 2003.
- Moylan, Tom, *Scraps of the Untainted Sky: Science Fiction, Utopia, Dystopia*, Westview Press, Boulder, 2000.
- Rieder, John, *Colonialism and the Emergence of Science Fiction*, Wesleyan University Press, Middletown, 2008.
- Roberts, Adam, *Science Fiction*, Routledge, London and New York, 2000.
- Suvin, Darko, *Od Lukijana do Lunjika – povijesni pregled i antologija naučnofantastičke literature*, Epoha, Zagreb, 1965.
- Suvin, Darko, „On the Poetics of the Science Fiction Genre“, *College English*, sv. 34, br. 3, decembar 1972, str. 372–382.
- Suvin, Darko, *Naučna fantastika, spoznaja, sloboda*, Slovo Slavia, Beograd, 2009.
- Živković, Zoran, „Desna ruka svetlosti Ursule Legvin“ (u: U. Legvin: *Rokanonov svet*), Narodna knjiga / Partizanska knjiga, Beograd, 1987, str. 7–38.